

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באקדע וביסול פלאנץ

גליון מס' 620

פרשת ויצא

ט' בכסלו התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ ציון בן רחל ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמר ז"ל | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה

לאורו נלך

קורים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

בקיאות במכמני התורה

סיפר הרה"ג רבי יצחק צבי אושינסקי: מפאת הסדר ששלט בראשו של הרב, הוא היה מסוגל ללמוד רק מהמהדורה של הספר שממנה למד בתחילה, ולא היה יכול ללמוד ממהדורות חדשות בהם שינו את פורמט הספר ונאבדה צורת הדף.

הרב הכיר כל מילה בספר במקום שעמדה בזיכרונו, וצורת דף חדשה היתה קשה עבורו ללימוד, זאת למעט הטור החדש, שלאחר זמן משרכשו לו אותו בניו, למד ממנו.

וסיפר הרה"ג רבי יהודה עדס שליט"א ראש ישיבת 'קול יעקב': לפני ארבעים וחמש שנה מסר מרן שיעור בישיבה.

השיעור היה ברמה גבוהה מאוד.

אחרי השיעור ניגשנו אליו ואמרנו לו שאנחנו, קבוצת אברכים, לומדים כעת 'יורה דעה' עם ש"ך, ט"ז ו'פרי מגדים' - על הסדר.

"ישנו 'פרי מגדים' שהרב הזכיר בספרו בנושא פלוני, אך אנחנו לא מוצאים אותו בשום מקום".

הרב ביקש את הפרי מגדים, פתח אותו על המקום והצביע על שלוש מילים שנכתבו באמצע השורה, באמצע עניין.

"הנה דברי הפרי מגדים שאתם מחפשים". אמר הרב לאברכים ההמומים.

"זהו ספרו השני"...

ובאותו עניין סיפר הרה"ג רבי אמיר קריספל: לאחרונה הייתי עד למקרה מדהים: יש קבוצת אברכים מכולל יחוד דעת, שמגיחים את ספרי הרב באחד מפסקיו הזכיר הרב את דברי רבי שלמה קלוגר ודעתו באותו עניין.

האברכים עיינו בספרו של רבי שלמה קלוגר וראו שהנה הוא כותב הפוך ממה שהרב הביא בשמו.

הם ניגשו לרב והצביעו בפניו על הספר. הרב חיך, שלף מהספריה ספר אחר ואמר: "זהו ספרו השני של רבי שלמה קלוגר, הוא כתב אותו אחרי זה שבידיכם, בספר הזה הוא כתב הפוך, הוא חזר בו ממה שכתב בספרו הראשון".

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

הסולם

"ויחלום, והנה סולם מוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה. והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו. והנה ה' ניצב עליו". פירשו רבותינו ז"ל: ויחלום, והנה - הוא עצמו - נדמה ונמשל כאן לסולם. סולם המוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו - ביעקב אבינו, ובכל אדם!

"העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד" - אלו המלאכים העולים, והמעלים עמם את האדם לשמי מרום. "העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד. המלאכים היורדים, ומזדררים את האדם לשאול תחית, חלילה..."

האדם, כמוהו כסולם. עשוי שלבים שלבים, אין סוף מדרגות. יכול הוא להתעלות מעלה מעלה, לרום המעלות. לפסגות בל ישוערו, שהוא עצמו אינו מעלה בדעתו! עולמות של אור וזוהר יפתחו לפניו, מעיינות של השגות והבנות, כאשר בני ישראל זכו לאכול מהמן, הלחם הרוחני שירד מן השמים, כתוב: "ויאמרו איש אל אחיו מן הוא". פירשו המפרשים: הם התעלו והזדככו עד שאיש לא הכיר עוד את חברו, ושאל: מי הוא זה?...

חטא אדם, התבוסס ברפש, שקע בתהום - ידע, שלא ננעלו שערי תשובה, שגם במקום רבצו ימצא את הסולם שרגליו מוצבות ארצה, יורדות אליו כמושיטות חבל הצלה, אמצעי חילוץ. יעלה בו - וכבר אחר הוא, בעולם אחר, עם מחשבות אחרות ומושגים אחרים. איך כותב הרמב"ם: "מדרכי התשובה... משנה את שמו, כלומר: אני אחר, ואיני אותו האיש שעשה אותם המעשים!"

מעשה בדוקטור גרדיה, רופאו האישי של מלך פרוסיה, שנפעם מאישיותו של המגיד הגדול ממזריטש זצ"ל. זנח את מישרתו ושינה אורחות חייו, והפך לבעל תשובה ולבעל מדרגה. פעם, בתקופה הראשונה להיותו בעל תשובה, בא לפני המגיד ואמר: "מה אעשה, רבי, והמחשבות מאז רודפות אותי, מטרידות ומענות", כמה שאני מנסה, איני מצליח להיפטר מהן... אמר לו: "בוא ואספר לך מעשה". מעשה ביהודי שהיה לו פונדק, מסבאה לאיכרי הגויים. היו משתכרים מקללים ומתכתשים, מזהמים ומטנפים. מטרידים את בעל הפונדק ובני ביתו עד לאור היום, אמר היהודי בלבו: מה לי ולעדה זו? החליט להסב את הפונדק לחנות מכולת, פרנסה מהוגנת ומכובדת, בעלת שעות פתיחה וסגירה. הכפריים נדהמו מצעדו, התקוממו, רטנו, וקיבלו את הדין. לילה אחד, לאחר חצות, נחרדו הפונדקאי ובני משפחתו מדפיקות רמות על הדלת, בעיטות וצרחות. "מי שם", שאל בחרדה. "פתח מושקה, פתח, זה אני, איוון!" ענה הקול הניחר. "מה רצונך, איוון, בשעה זו?" תמה. "לשתות", ענה הגוי, שהיה בגילופין, "איזו חוצפה היא זו, לסגור מסבאה מבעוד לילה!" רגיל היה לבוא לכאן לשתות, ואף עתה נשאוהו רגליו לכאן...

נו, סיים המגיד ממזריטש את סיפורו, מה ענה לו היהודי? הוא אמר: "טעית בכתובת, איוון. פעם אמנם היתה זו מסבאה, אך היום אין זו אלא חנות מכולת מהוגנת". כן, בני, כך תאמר גם למחשבות המתדפקות על דלתך מתוך הרגל: "טעיתם בכתובת, אחר אני..."

אכן כך! אבל יש לנו להבין ולדעת מה הם שלבי הסולם. על מה עולים, וכיצד מתעלים? לרבותינו יש על כך תשובה: "סלם" (כך נכתב בתורה, בכתוב חסר) - בגימטריא "סיני".

במלים אחרות: מתן תורה!

זה הסולם, ואין בלתו!

עוד שיעור תורה - ועלינו עוד שלב בסולם. ואחרים אנחנו: זכים יותר, מעודנים יותר, שליים ורגועים יותר. טובים יותר!

"סולם - זה סיני", ככל שנתקרב יותר למעמד הר סיני, לקבלת התורה, ללימודה, כך - ובדיוק באותה מידה - נעלה בסולם האישי שלנו, נתנתק בשלב נוסף מן הרפש, מהבוץ, מהארצייות המשפילה והמבהמת.

נתקרב בשלב נוסף אל ראשו המגיע השמימה - ואל ה' הניצב עליו!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"וישכב במקום ההוא"

יעקב אבינו למד ארבע עשרה שנה ללא הפסקה, עד שחז"ל אומרים (בראשית רבה סח, יא) על הפסוק "וישכב במקום ההוא": "באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה".

אם רוצים אנו לקבל מושגים על התמדה בתורה, ראינו בדורנו את הסטייפלער זצ"ל, גיסו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל.

משפחת קרליץ, משפחתו של ה"חזון איש", הייתה מהמשפחות החשובות ביותר בקוסובה, עיר הולדתו. כאשר הגיעה אחותו לפרקה, חיפש לה ה"חזון איש" חתן, והגיע אליו שמעון של תלמיד חכם מופלג, ושמו רבי יעקב ישראל קנייבסקי. באותם ימים הוא כבר הוציא קונטרס תורני, וממנו ראה ה"חזון איש" את גדלותו בתורה.

כאשר הציעו לסטייפלער את השידוך, הוא היה צריך לנסוע ברכבת, כארבע שעות נסיעה. סדר הלימוד שלו היה ללמוד ברציפות יום ולילה ויום, שלושים ושש שעות, לאחר מכן לישון כמה שעות ושוב לחזור וללמוד. כיוון שהצורך לנסוע ברכבת, עשה הסטייפלער חשבון שילמד ארבעים ושמונה שעות ברציפות, ולאחר מכן יוכל לישון ברכבת.

אלא שכאשר עלה לרכבת, הוא ראה שהמושבים שם מרופדים, והיה לו חשש שמוא יש בהם שעטנז, לכן נשאר לעמוד כל הנסיעה. כך שכאשר הגיע למחוז חפצו, היה זה לאחר שלא ישן חמשים ושתים שעות! לפני הפגישה, הוא ביקש שיאפשרו לו לישון מעט, אבל גם לאחר השינה הקצרה, הוא הגיע לפגישה כשהוא עייף ורצוף, ובמהלכה נרדם מידי פעם...

אם לא די בכך, גם שמיעתו הייתה לקויה. הסיבה לכך, כיון שהוא גויס לצבא הרוסי ושם הוצב באחד מלילות שבת בעמדת שמירה. היה זה בקור הרוסי, כאשר הטמפרטורה בחוץ הייתה הרבה מתחת לאפס. לא היה לכל חייל מעיל חורפי, אלא מי שיצא לשמירה קיבל מעיל חם, כדי שיוכל לשרוד בקור. כאשר הגיע תורו של הסטייפלער לצאת לשמירה בליל שבת, הוא גילה כי החייל שהיה לפניו תלה את המעיל על עץ סמוך. ההלכה אומרת (שלחן ערוך ארח חיים סימן שלו) שבשבת אסור להשתמש באילן, הן לתלות עליו דבר מה והן להוריד ממנו.

אמנם היה זה חשש של פיקוח נפש, אבל הסטייפלער עשה חשבון שאין זה פיקוח נפש מידי, שהרי אפשר לשרוד כמה דקות בלי מעיל. וכך העביר את כל הלילה בלי מעיל, כאשר הוא מזיז את גופו כל הזמן כדי להתחמם.

אבל את האזניים אי אפשר להזיז, ומהקור הנורא נפגעה שמיעתו. כאשר הסתיימה הפגישה, סיפרה אחות ה"חזון איש" על הבחור המיועד, שבמהלך הפגישה נרדם כמה פעמים, וגם כאשר היה ער, בקושי שמע את מה שאמרה.

ברר ה"חזון איש" את העניין ואמר לאחותו: "הסיבה שהוא נרדם במהלך הפגישה, היא בגלל יראת השמיים המיוחדת שלו, שנמנע מלישון בדרך מחשש שעטנז, ובעניין השמיעה, אכן הוא לא שומע טוב, אבל אני מבטיח לך שכל העולם ישמעו ממנו!" זה היה הסטייפלער זצ"ל, קודש הקודשים!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויקץ יעקב משנתו... אכן יש ה' במקום הזה... מה נורא המקום הזה..." (כח, טז - יז).

יש להבין - שאל המגיד מדובנא - מה הוא כפל הלשון המוזכר כאן: "אכן יש ה' במקום הזה", ו"מה נורא המקום הזה"? אלא - תירץ המגיד - הדבר יובן ע"פ משל: כפרי אחד הגיע אל עיר הבירה, שם שוטט ברחובות ובשווקים ונפגם מגודלם ומיופיים.

בדרכו הגיע הכפרי אל ארמון מבוצר, גדול ומפואר. של מי המבצר הזה? שאל הכפרי. זהו ארמון המלך! השיבו לו. התקרב הכפרי אל חצר הארמון החיצונה וראה שם בתי אבן קטנים ונאים.

של מי הבתים הללו? הוסיף הכפרי ושאל. הבט - השיב לו אחד ממשרתי המלך - בית זה הוא של רופא המלך, ובית ארוך זה הוא מקום מגורי המשרתים, הבית הוא עם הגג האדום הוא ביתו של טבח המלך ובבתים ההם יועצי המלך הבכירים.

ושל מי הבית הזה? שאל הכפרי בהצביעו על בית גדול ומפואר במיוחד שעמד במרכז החצר. בית זה - השיב המשרת - הוא ביתו של המלך בכבודו ובעצמו! זהו ארמון המלוכה!

אינני מבין - השתומם הכפרי - והרי כבר קודם כאשר שאלתי בתחילה מה הוא המבצר הנשגב השיבו לי כי זה ארמון המלך, ואילו אתה אומר לי עכשיו על הבית הזה כי הוא ארמון המלך?...

אמת בפוך - חייך משרת המלך - הארמון כולו הוא ארמון המלך אלא שהמלך נתן רשות גם לאחרים לדור בחצר הארמון, לפי שהוא זקוק לשרותיהם, ולכן, קבע מקום לכל אחד ואחד לפי הצורך.

אולם הבית הזה הוא ביתו של המלך, ולאיש אין רשות להיכנס אליו אלא אם כן קיבל רשות מאת המלך, וגם זאת יוכל לעשות רק אם הוא לבוש כיאה לרואה פני המלך.

כן הוא גם הנמשל - סיים המגיד - אמת הדבר, כי כבוד ה' יתברך מלא את כל הארץ, עם כל זאת, הארץ נתן גם לבני האדם, אבל אל בית המקדש - מקום משכן השכינה - לא הותר לאיש לבוא "והזר הקרב יומת", וגם על הכהן הגדול נאמר: "ואל יבוא בכל עת אל הקודש", ומקום זה מיוחד לה' יתברך לבדו.

וזה מה שנאמר כאן בפסוק: "אכן יש ה' במקום הזה", כבכל הארץ, אולם "מה נורא המקום הזה" במיוחד, ומדוע? "אין זה כי אם בית אלקים", זה הוא מקום המיוחד לה' לבדו!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

נסיונות (ג)

חייבים להבין שהיהדות היא לא רק דבר טוב חשוב

וכדאי, אלא עלינו להפנים שחייבים להיות יראי שמים ומוכרחים להקפיד על כל התרי"ג וסעיפיהן.

ככל שחשים את ההכרחיות, כך קל יותר לעמוד בניסיונות ולזכות לקיים. אין ברירת מחדל!

בפרשת ציצית נכתב בתורה: "אני ד' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים, אני ד' אלוקיכם".

את הכפילות של הזכרת שם השם בפסוק מסביר רש"י בשם הספרי: "עוד למה נאמר? שלא יאמרו ישראל מפני מה אמר המקום, לא שנעשה וניטול שכר? ואנו - לא עושים ולא נוטלים שכר, על כרחם - אני מלככם!". רש"י מבאר כאן ענין יסודי לכל יהודי. להיות יהודי איננו עניין של סחר מכר, או עסקאות תן וקח, אי אפשר

להדיין ולעמוד על המקח, זהו חיוב הכרחי שחל על כל יהודי מאותו רגע בו נבחרנו להיות העם הנבחר. סיפר לי יהודי שאמר פעם בראש השנה לחברו שהיה קל דעת: "שמע, חבר, זהו עסק רציני, היום דנים אותך בשמים!" ענה לו החבר קל הדעת: "עזוב, זה לא מדבר אלי..." "זה לא משנה אם זה מדבר אליך או לא, היום דנים אותך!" - הייתה התשובה, תשובה פשוטה, חזקה ונוקבת.

כפי שאומרת המשנה במסכת אבות: "על כורחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון" - יהודי הוא יהודי, והוא מחויב בכל התרי"ג בין אם ירצה ובין אם לאו! בדור שלנו מודגש מאד העניין של הטוב שביהדות, מעלותיה וכדאיותה, ועלולים לשכוח יסוד זה שבדורות עברו היווה בסיס היהדות. חייבים להיות יראי שמים!... ולהקפיד על כל תג בין אם זה קשה או קל, בין אם זה נחמד ובין אם לאו... העבודה היא להעביר עוד ועוד עניינים בעבודת ד' מתחום הרצוי והמועיל לתחום ההכרחי ומחויב המציאות. אז קלה יותר ההתמודדות העקבית. כשרוצים להשליט מוח על לב צריך להחליט קודם כל שאין כאן ברירת מחדל, ואין כל ברירה כלל, אלא זהו דבר הכרחי בהחלט, וכך הניצחון קל וקרוב יותר.